

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

достеменною, так і такою, достовірність якої важко перевірити, що проникло в канали масової комунікації, так чи інакше здійснює вплив на розвиток людської свідомості, від чого залежить ступінь впливу – зовсім інше питання, серед таких факторів можна назвати і вік, і соціальний статус, і рівень загального інтелекту чи освіченості, наявність у адресата комунікативного підтексту та попередніх знань з проблематики, що порушується у медійному просторі.

Поняття як медійного тексту загалом, так і медійного дискурсу зокрема є центральними теоретичними складовими медіалінгвістики, оскільки медійний текст у своєму існуванні – це такий різновид тексту, що розрахований, перш за все, на масову аудиторію, і саме тому характеризується поєднанням вербальних і медійних одиниць і особливим типом автора, а також має виражену прагматичну спрямованість. Таким чином, медійний дискурс – це зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами.

Література

1. Сизонов Д. Ю. Медіатекст та медіадискурс у сучасному медійному просторі. *Studia Linguistica*. 2013. Вип. 7. С. 389-393.
2. Чемеркін С. Г. Репрезентативність гіпертексту у функціонально-стильових різновидах української мови в Інтернеті. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2009. Вип. 19. С. 111-116.

Лабецька Юлія,
кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри грецької філології
Маріупольський державний університет

ВЗАЄМОДІЯ МАРІУПОЛЬСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ З ГРОМАДОЮ НАДАЗОВСЬКИХ ГРЕКІВ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ)

Надазовські греки є третьою за розміром етнічною спільнотою в Донецькій області та однією з найбільших і найдавніших груп етнічних греків за межами Греції. Група є неоднорідною в мовному плані, поділяючись на румеїв, що їхня мова споріднена з грецькою, та урумів, які є тюркомовними. При цьому внаслідок радянської мовної політики та з огляду на асиміляційні та глобалізаційні процеси активних мовців стає дедалі менше. У звіті

ЮНЕСКО за 2021 рік обидві мови потрапили до категорії загрожених. Мовне питання в середовищі надазовських греків завжди гостро поставало в найдраматичніші історичні періоди, коли спільнота мала визначитися щодо напрямку суспільно-політичного, культурного та духовного розвитку. Так сталося і після окупації більшої частини грецьких поселень Надазов'я в 2022 р.

Демократичні процеси, роки відносної економічної стабільності в Україні та інші позитивні зрушення в суспільстві поставили питання ідентичності, а війна їх загострила. Мабуть, саме в цьому контексті стала можливою поява в середовищі надазовських греків людей, які можуть і хочуть опікуватися питаннями опису, вноормування, розвитку та подальшого вивчення рідних мов. Електронні канали комунікації надають мовним активістам із середовища надазовських греків можливості поширювати свою мовну та культурну продукцію серед зацікавлених осіб, а також підіймати питання мовної освіти представників своєї етнічної спільноти. Викладачі кафедри грецької філології брали участь у написанні кількох підручників з новогрецької мови для учнів різних класів, а останнім часом на доручення державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» займаються експертизою підготовлених макетів підручників. Проте, мовні активісти з числа представників грецької громади наполягають, що слід зсунути фокус уваги з новогрецької на румейську та урумську.

Мета нашої розвідки – висвітлити особливості взаємодії Маріупольського університету, зокрема, кафедри грецької філології, з громадою надазовських греків з метою гармонізації суспільних відносин та корегування напрямків наукового пошуку.

Викладачі кафедри грецької філології Маріупольського університету (переміщеного до м. Київ) уважно слідкують за такими ініціативами з боку громади, як на рівні особистого спілкування з керівництвом та членами Федерації грецьких товариств України, окремих активістів з числа грецької меншини та просто людей, небайдужих до культури надазовських греків, так і на рівні моніторингу публікацій активістів спільноти в соцмережах та інших каналах електронної комунікації. Кафедра і раніше займалася збором та вивченням соціолінгвістичного та мовленнєвого матеріалу в грецьких селах регіону, а зараз, із пожвавленням громадської дискусії в грецькій спільноті, зокрема, щодо мовного питання, ініціює відповідні соціально актуальні дослідження. Зокрема, з квітня 2023 р. за фінансової підтримки ЄС та програми MSCA4Ukraine запущено проєкт, що має на меті розміщення на електронній платформі текстів румейських народних пісень, які будуть зібрані, записані в різних графічних системах та перекладені на три мови. Такий ресурс уможливить збереження та популяризацію продукту духовної культури надазовських греків. Другою дією в цьому напрямку є розробка та введення до каталогу вибіркового професійного

циклу на освітніх програмах кафедри грецької філології курсу «Літературна творчість надазовських греків» (серпень 2023 р.).

Також кафедрою було ініційоване дослідження (вересень-листопад 2023 р.), що фокусується на зміні способу запису румейської мови, який поширився через засоби масової комунікації після 2022 року. Мовні активісти наполягають на необхідності перевести запис румейської на українську графіку та просувають відповідні матеріали в соцсережах. У відповідь на цю дискусію ми представляємо результати якісного опитування за допомогою інтерв'ю та кількісного опитування щодо рівня володіння мовами в середовищі надазовських греків. Результати обох опитувань показують, що використання української графіки є показником політичної та ідеологічної позиції та, ймовірно, сигналізує про зміну існуючих індикативних показників, оскільки використання румейської мови з показника етнічної ідентичності перетворюється також на показник національної ідентичності та опору.

Іншим напрямом діяльності кафедри грецької філології є залучення громадських активістів зі спільноти надазовських греків до проведення культурно-просвітницьких заходів за участі студентів МДУ та поширення інформації про мовну та культурну спадщину греків України на широкий загал. Зокрема, в березні 2023 р. з нагоди Міжнародного дня рідної мови та в межах дій зі збереження мовного розмаїття надазовських греків кафедра грецької філології провела інтерактивну зустріч з мовними активістами, учасниками, як вони самі себе називають, спільноти небайдужих до культури греків Надазов'я «Надазовські. Свої». Влітку 2023 р. завідувачка кафедри, доцент Юлія Лабецька взяла участь у записі подкаста для Громадського радіо про складну історичну долю, мови та культуру греків Надазов'я. Подкаст вийшов у тематичній рубриці «Це про нас: культурна мозаїка народів півдня», яка висвітлює етнічну строкатість та культурне багатство нашої країни. Кафедра на регулярній основі проводить цикл заходів «Дні греків Приазов'я», в яких також активно беруть участь представники спільноти та громадських організацій.

У вересні 2024 р. МДУ разом з Федерацією грецьких товариств України та за підтримки Державної служби України з етнополітики та свободи совісті провели Форум грецької національної меншини (спільноти) України» (Всеукраїнський науково-практичний форум «Греки України: збереження ідентичності в умовах російської агресії. Суспільно-політичний, історико-культурний і мовний аспект»). Зокрема, в межах роботи секції «Мовна спадщина урумів та румеїв: збереження, розвиток та популяризація урумської та румейської мов в Україні» від кафедри грецької філології виступила з доповіддю Ю. Лабецька, розповівши про проблеми та практики документування та збереження румейської усної традиції.

Отже, напрями науково-дослідної та методичної роботи кафедри грецької філології МДУ чітко корелюють із суспільним запитом із боку громади надазовських греків. Посилення взаємодії університету із громадою підвищує соціальну роль університетів. Така взаємодія сприяє забезпеченню соціальної згуртованості, міжкультурного діалогу та стійкості й має стати загальною практикою під час відбудови та повоєнної модернізації України.

Література

UNESCO World Atlas of Languages: summary document. 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380132?posInSet=8&queryId=7deb3752-b38b-45a7-8a8f-34a5855baf91> (дата звернення: 09.11.2023)

Мараховська Наталя,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри романо-германської філології
Маріупольський державний університет

ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Інтермедіальний аналіз у навчанні іноземних мов уможливорює творче поєднання різних видів мистецтва в освітньому процесі. Такий підхід сприяє всебічному розвитку здобувачів освіти, зокрема стимулює їхню креативність, здатність до критичного мислення, комунікативні вміння тощо. Інтермедіальність, як процес взаємодії різних видів мистецтв у межах одного тексту, традиційно розглядається в літературознавстві. Проте дослідники відзначають, що інтермедіальність дозволяє літературному твору набувати нових вимірів та глибини через залучення елементів інших мистецтв. Так, В. Просалова [1] підкреслює, що інтермедіальність полягає у відтворенні в літературному тексті образних структур, які характерні для інших видів мистецтва. Згідно з класифікацією І. Раєвські [3], інтермедіальність проявляється у трьох основних формах: медійні адаптації (екранізації, літературизації), медіаконвергенція (використання одного сюжету в різних медіа) та інтермедійні алюзії (посилання на інші види мистецтва).

За висновками Е. Циховської, інтермедіальний аналіз найчастіше зосереджується на дослідженні взаємодії літератури з такими видами мистецтва, як музика, візуальне мистецтво та кіно» [2, с. 50]. Вважаємо за доцільне визначити інтермедіальний аналіз як метод навчання, спрямований на здійснення інтеграції літератури та інших видів мистецтва, що